

11.00 časova

Selekcija nacionalne drame

Okrugli sto: Rodoljupci

12.00 časova

Selekcija nacionalne drame

Okrugli sto: Švabica

17.00 časova / Muzej Vojvodine (Dunavska 37)

Fokus Slovačka

Novi prostor – nova drama

Otvaranje izložbe

19.00 časova / SNP, Scena "Pera Dobrinović"

Selekcija nacionalne drame

Milena Marković

ŠUMA BLISTA

Pozorište Atelje 212, Beograd

Predstava traje 2 sata i 20 minuta, bez pauze

Adaptacija, režija, scena, dizajn svetla

Kostim

Kompozitor, dizajn zvuka

Asistent reditelja

Pomoćnik reditelja

Konsultant scenografa

Dramaturgija

Organizator

Tomi JANEŽIČ

Marina SREMAC

Tomaž GROM

Boris LIJEŠEVIĆ

Špela TROŠT

Samo JUREČIČ

Milan MAĐAREV

Nevena VUČKOVIĆ

I g r a j u

JASNA ĐURIČIĆ, Maca, pevačica u kafani, lepa i promuklog glasa, i glas i lepota se tope i nestaju

BORIS ISAKOVIĆ, Trener, bivši trener lokalnog kluba, alkoholičar, barmen izbacivač, jak i krpa, zaljubljen u Macu

VLASTIMIR STOJILJKOVIĆ, Srećko, izmenjen pod krilima crkve, preživeo je ali je ruševina

SRĐAN TIMAROV, Lole, mlada zver sa belim zubima kojima lomi koru hleba,

osećanja ima samo za decu koju sam diže sa neprimetnom majkom

Devojke. Uhvaćene pored puta, krenule da vide nešto, da dožive nešto, da zarade nešto

ANĐELA STAMENKOVIĆ, Plava

MILICA GRUJIČIĆ, Plava

MILENA PREDIĆ, Crna

VIOLETA MITROVIĆ, Crna

LIDIJA ANDONOV, Crna

SOFIJA JURIČAN, Smeđa

ANA MARKOVIĆ, Smeđa

SUZANA LUKIĆ, Dete

JELENA PETROVIĆ, Dete

NENAD ĆIRIĆ, Gazda od kafane, mini-marketa, auto-otpada,

stigla mu kasno životna radost presečena tu noć o kojoj pričamo

Radnici i poslovođe. Oni seku šumu, posle će da se razbole,

da oslepe, neće moći da legaju sa ženama, deca će da ih pljunu pod starost,

ako dožive starost, ali toga sad nema u ovoj priči

DUŠKO AŠKOVIĆ, Radnik

LADO LESKOVAR / PREDRAG – CUNE GOJKOVIĆ, Poslovođa

Milovan MIRKOVIĆ, Harmonika u songu "Mala kuća"

Manja RISTIĆ, Violina u songu "Pevaljka"

22.00 časa / SNP, Scena "Jovan Đorđević"

Koprodukcija / Premijera

Đorđe Lebović, Aleksandar Obrenović

NEBESKI ODRED

Jugoslovensko dramsko pozorište – Sterijino pozorje

Predstava traje 2 sata, bez pauze

Reditelj	Marko MANOJLOVIĆ
Scenograf	Vesna ŠRTBAC
Kostimograf	Lana CVIJANOVIĆ
Kompozitor	Vlada PEJKOVIĆ
Scenski govor	Ljiljana MRKIĆ-POPOVIĆ
Organizator	Ana ČURČIN

Lica

Narator	MIODRAG RADOVANOVIĆ
Zeleni	SRĐAN TIMAROV
Broj 58964	ALEKSANDAR ĐURICA
Musulman	NIKOLA VUJOVIĆ
Prominent	GORAN ŠUŠLJIK
Čovek Pod Kapom	ZORAN CVIJANOVIĆ
Ranjenik	PETAR BENČINA
C. K.	NEBOJŠA MILOVANOVIĆ
Starac	PREDRAG EJDUS
Oberšturmbanfirer	TONI LAURENČIĆ
Šturmfirer	MILOŠ PJEVAČ

22.00 časa / Akademija umetnosti, učionica 6 (Đure Jakšića 7)

Off program Pozorja mladih

PRIPOVETKE, M. A. Bulgakov

II godina glume

Klasa: Boris Isaković, asistent Miljan Vojnović

Akademija umetnosti, Novi Sad

ŠUMA BLISTA

Ex libris

SONG SUNCE NIJE ZA MENE

TRENER

Živim ovde otkad znam

Svaku stazu prešo sam

Prepoznajem ptice i potok kad krene

Sunce sneg kad kida

I kad cveće cveta i kad vene

Nije sunce za mene

Imao sam para imao sam

Imao sam udarac imao sam

Imao sam kosu imao sam

Imao sam prsten imao sam

Otišle mi pare

Udaram glavom

Kosa mi opala

Presten je u reci

Prepoznajem ptice i potok kad krene

Sunce sneg kad kida

I kad cveće cveta i kad vene

Nije sunce za mene

Milena Marković, *Šuma blista*

ŠUMA BLISTA, tekst Milena Marković, adaptacija i režija Tomi Janežič, Pozorište Atelje 212, Beograd

Tomi Janežič očigledno ima veoma jaku umetničku vezu sa novijim opusom Milene Marković putem kojeg se njegov rediteljski interes sublimira ako ne u najboljem, onda bar u najintrigantnijem izdanju kontroverznih razmera. Naizgled s lepršavom lakoćom i na radost svih, a u stvari težačko-majeutički, *Šuma blista* nudi i ne žuri a isporučuje sve po redu: nešto malo tona, nešto malo slike, ali to "malo" što se vidi katkad zna biti i više nego dovoljno ne samo da mu se poveruje nego i poželi da je drugačije. Tumačenje, igra ili u ovom apartnom slučaju mnogo više samo Prisustvo glumaca na spazmično praznoj i tamnoj sceni – Jasne Đuričić, Borisa Isakovića, Vlastimira-Đuze Stojiljkovića i drugih – s velikom snagom oživljava slabošću nagrižene ljude koje Milena Marković gotovo uvek poetizuje darujući im moć govora da iz punih pluća ispljnu mnogo i daleko, što je još važnije istinito, pa i istinito-tvorno. Sav taj bezmalo groteskan tretman, kako teksta, same stvari, tako glumaca i publike dabome, podrazumeva otvaranje polja različitih i raznorodnih struktura i realnosti, a ova predstava otvara toliko mnogo da bi se lako mogla hvaliti ili kuditi, svakome neka je na volju, da je poput kafanskog "Solarisa". Da, kafana kao sudbina na nekoj granici, u svemiru valjda, ili crnoj rupi, rodno, "tranzicijski" i po drugim pitanjima korektno. O tome peva jednostavnošću zabašurena šuma koja blista, o tome se valjda u vezi sa Svime radi i samo se ta radnja ultimativno trpi.

Igor Burić, Vladimir Kopicl

PISAC

Milena Marković

Rođena 1974. u Zemunu. Diplomirala na Fakultetu dramskih umetnosti, odsek dramaturgija, dramom *Paviljoni, ili kuda idem, odakle dolazim i šta ima za večeru* (1998).

Paviljoni: premijera 2001. u Jugoslovenskom dramskom pozorištu, režija Alisa Stojanović; Makedonski narodni teatar, režija Srđan Janićijević;

Na konkursu bečkog *m.b.h.* teatra Milena dobija specijalnu nagradu za ovu dramu; Jaka Ivanc u ljubljanskoj Drami diplomira režiju ovim tekstom; *Bog nas pogledao – Šine*: Milena učestvuje u letnjoj rezidenciji Royal Court Theatre u Londonu; Premijera u bečkom *m.b.h.* teatru, režija Zijah Sokolović; Premijera u JDP-u, režija Slobodan Unkovski; Poljski teatar, Poznanju, režija Rafal Sabara – 2004. na Sterijinom pozorju, Milena dobija Specijalnu Sterijinu nagradu za tekst; *Šine* JDP-a na Festivalu nove drame u Visbadenu; Drama objavljena u nemačkom časopisu *Theater Heute*; Premijera u Ahenu, Nemačka; *Šuma blista*: Premijera u Schauspielhausu u Cirihu; Milena postaje prvi dobitnik nagrade za dramsko stvaralaštvo „Borislav Mihajlović Mihiz“, a povodom drame *Brod za lutke*; Knjiga drama Milene Marković u izdanju Prve srpske čitaonice u Irigu;

Nahod Simeon, tekst pisan po porudžbini Srpskog narodnog pozorišta u povodu jubileja Jovana St. Popovića. (ko-produkcija SNP i Sterijino pozorje), režija Tomi Janežič – 2007: Milena dobija Sterijinu nagradu za ovu dramu; *Brod za lutke*: Premijera u JDP-u, režija Slobodan Unkovski. 2008: Milena i Tomi Janežič opet sarađuju – *Šuma blista*, Atelje 212.

Poezija: *Pas koji je pojeo sunce* (izd. Flavio Rigonat); *Istina ima teranje* (izd.: LOM / Flavio Rigonat), *Crna kašika* (LOM). Film: Napisala scenario i učestvovala u snimanju dokumentarnog filma *Rudarska opera*, u Boru, režija Oleg Novković. Po Mileninom scenariju snimljen film *Sutra ujutro*, u režiji Olega Novkovića, produkcija Zillion Film, Beograd.

REDITELJ

Tomi Janežič

Rođen u Šempetru kod Gorice, na slovenačko-italijanskoj granici. Sa nekoliko studenata glume 1995. osniva Studio za istraživanje umetnosti glume.

Režije u Slovenskom mladinskom gledališču Ljubljana: *Sofokle, Kralj Edip, Čehov, Galeb, Tri sestre* (Bitef 2004), *No Acting Please*. Režije u Hrvat-

skoj: E. Rostan, *Sirano de Beržerak* (Split), Dostojevski, *Zločin i kazna*, Pitef Šefer, *Amadeus* (Rijeka). Istraživanje koje je zaokružio kontroverznom prezentacijom projekta *No Acting Please* u SMG Ljubljana nastavio je predstavom *Bez glume, molim!* – drugi deo, u zagrebačkom Teatru ITD.

Godine 2001. završava magistarske studije na AGRFT u Ljubljani intenzivnim bavljenjem metodom fizičkih radnji i demonstracijom *Dibuka* po komadu Anskog. Predavao je na poslediplomskim studijama na Akademiji u Novom Sadu, vodio je klasu glume na Akademiji u Osijeku.

Šuma blista je treća Janežičeva režija u Ateljeu 212: V. Šekspir, *Kralj Lir*, Lj. Simović, *Putujuće pozorište Šopalović* (2007). U Srpskom narodnom pozorištu postavio je praizvedbu *Nahoda Simeona* M. Marković. Predstava je na Pozorju 2007. dobila deset nagrada – Tomi Janežič, Sterijina nagrada za režiju i Sterijina nagrada za scenografiju.

Za svoj rad Janežič je bio više puta nagrađen u Sloveniji i inostranstvu.

NEBESKI ODRED

[...] U našoj novoj drami, *Nebeski odred* pruža prvi, a možda i najbolji primer drame u kojoj se ljudska tragičnost izražava pomoću groteske, gde je apsurdno postalo sadržaj groteske. Dok čitamo *Nebeski odred* nismo potreseni zato što su u njemu sugestivno, s dokumentarističkom tačnošću opisane prilike u jednom nemačkom koncentracionom logoru za masovno uništavanje ljudi, već nas uzbuđuje, približava tragičnom doživljaju, prikaz grotesknosti ljudskih nastojanja da se očuva dostojanstvo, ali i privid običnog, prirodnog života kada to uopšte nije moguće, kada je jedna ljudska grupa stekla totalnu vlast nad drugom grupom ljudi, prinudila ih da budu nevoljni saučesnici u zločinima izvršenim u ime jednog izopačenog ideala. U takvoj situaciji, duboki sadržaji života – potrebe za samopotvrđivanjem, traganje za smislom u besmislu, ljubav i mržnja – postaju apsurdni, groteskni, okreću se protiv čoveka. *Nebeski odred* nam otkriva da je ono što omogućava život – naša sposobnost da se srodimo sa svakom nesrećom – u stvari čovekov istočni greh, da je svako od nas u neku ruku odgovoran za sve što se događa na svetu. U poređenju s *Nebeskim odredom*, čija je istoričnost naglašena, ali koja ima i univerzalnu dimenziju, Beketov *Godou*, gde je radnja s one strane istorijskog, u bezvremenosti, koji se smatra paradigmatiskim modelom pesimističke tragigroteske, deluje optimistički. U *Godou* još uvek postoji trag večne nade, u *Nebeskom odredu* ona je utrnula, nema je ni u odblesku, na delu je samo bezdušni, destruktivni nihilizam, nepoznat u istoriji do pojave koncentracionih logora XX veka. [...]

Vladimir STAMENKOVIĆ

Nagrade prvog izvođenja (1957)

Đorđe LBOVIĆ, Aleksandar OBRENOVIĆ, Sterijina nagrada za savremenu domaću dramu; Vladimir MARENIĆ, Sterijina nagrada za kostim.

Objavljivanjem *Nebeskog odreda*, Sterijino pozorje pokrenulo stalnu ediciju "Savremena jugoslovenska drama".

Postao sam najčudniji portir u svetu; pustio sam stotine hiljada ljudi da uđu kroz kapiju, a nijednog nisam video kako izlazi. Ni jednog jedinog.

PISCI

Aleksandar Obrenović je rođen 1928. u Beogradu.

Studirao je pedagogiju na Filozofskom fakultetu. Bavio se glumom i slikarstvom. Bio novinar Radio Beograda, dramaturg u Dramskoj redakciji Televizije Beograd od osnivanja, prvi umetnički direktor Sterijinog pozorja, slobodni umetnik, urednik radio-drame u Dramskom programu Radio Beograda. Pisao scenarija za dokumentarne filmove i režirao ih, scenarija za igrane filmove, televizijske drame, pozorišne drame, radio-drame, priče.

Izvedeno mu je više od šezdeset radio-drama od kojih je većinu sam i režirao u zemlji i inostranstvu. Dela su mu štampana ili izvedena u više od 20 zemalja, a prevedena na 22 jezika. "Prosveta" mu je objavila knjigu dramskih tekstova *Povratak Don Žuana*, Pozorišni muzej Srbije knjigu pozorišnih komada *Jata čarobnih zvezda*. Pripovetke je objavljivao po raznim novinama i časopisima.

Drame: *Nebeski odred*, 1956; *Varijacije (Rondo, Večernja igra, Ptica, Nokturno)*, 1958; *Lice*, 1967; *Kapetan duge plovidbe*, 1966; *Povratak Don Žuana i druge drame*, 1968; *O, sole mio...*, 1984.

Radio-drame: *Devojka na krovu*, 1969; *Sansara*, 1969; *Pothvat stoleća*, 1981; *Slatki miris preporoda* (1983) i dr. Dvadesetak radio-dramatizacija domaćih i stranih autora izvedenih na svim većim jugoslovenskim radio-stanicama i desetak TV drama i TV adaptacija za Beogradsku televiziju.

Drame su mu štampane i izvođene u SSSR, Švedskoj, Norveškoj, Danskoj, Holandiji, DR Nemačkoj, Švajcarskoj, Monaku, Francuskoj, Italiji, Izraelu, SAD, Belgiji, na Malti...

Nagrade: Prix Italia, međunarodna nagrada Italijanske radio-televizije, za radio-igru *Ptica*, 1958; desetak nagrada za radio-dramu na anonimnim konkursima naših radio-stanica. Sterijina nagrada za *Nebeski odred* (1957).

Đorđe Lebović rođen je u Somboru 1928. Bio je zatočenik u nacističkim logorima Aušvicu,

Saksenhauzenu i Mauthauzenu (1944–1945). Počeo je da studira na Tehničkom fakultetu (1947–1948), a potom završio filozofsku grupu na Filološkom fakultetu u Beogradu (1948–1951). Za vreme studija radio je kao fizički radnik, nastavnik, prevodilac i humorista (saradnik Radio-Beograda i *Ježa*). Godine 1953. bio novinar u Radio-Novom Sadu i kustos Muzeja pozorišne umetnosti u Beogradu (1954–1955), gde je ostavio najobimniji rukopis, pisan rukom, Prva inventarska knjiga Muzeja pozorišne umetnosti u Beogradu. Od 1955. bio je upravnik Letnje pozornice u Topčideru, a od 1960. upravnik Izložbenog paviljona u Beogradu. Direktor je drame u Beogradskom dramskom pozorištu od 1979 do 1981, kada odlazi u penziju.

Sarađivao je u časopisima i listovima: *Pozorišni život* (1956–1965), *Delo* (1956, 1959), *Borba* (1957), *NIN* (1957), *Student* (1959), *Za pobjedu* (1959), *Jevrejski almanah* (1959/1960), *Oslobođenje* (1960), *Vojnik* (1964), *Odjek* (1969), *Letopis MS* (1972), *Scena* (1975)...

Drame i radio-drame: *Nebeski odred* (1957, koautorstvo A. Obrenović), *Svetlost i senke* (1959), *Sahrana obično počinje po podne* (1960), *Šarlatan* (s J. Lešićem, 1965), *Tri groteske*, *Haleluja*, *Viktorija* (1968), *Usamljena gomila* (1970), *Pali anđeli* (1971), *Lutka sa kreveta br. 21* (1976), *Dolnja zemlja* (po romanu J. Ignjatovića *Milan Narandžić*, 1981), *Ravangrad 1900* (po pripovetki V. Petrovića, 1982), *Sentandrejska rapsodija* (po motivima iz dela J. Ignjatovića, 1983), *Vojnik i lutka* (1996), *Deset postotaka do ludila* (1998, u rukopisu); *Kaktusi i ruže* (štampano 1999. u *Antologiji savremene srpske drame*, knjiga 04. Iz zaostavštine je objavljen nedovršen roman o detinjstvu *Semper idem* i nedovršena knjiga zapisa o holokaustu *Traganje po pepelu*.

Lebović je osnivač je Udruženja dramskih pisaca Srbije 1976. i njegov prvi predsednik.

Nagrade: Sterijine, 1957: *Nebeski odred*; 1965: *Haleluja*; Nagrada za radio-dramu – *Svetlosti i senke* (1959), *Hiljadita noć* (1960), *Sahrana obično počinje po podne* (1963)

Reč reditelja

U *Nebeskom odredu* nije reč o smrti koja je deo prirodnog životnog ciklusa, reč je o ubistvu, o prevremenom prekidu nečijeg života. Takva smrt najviše nas plaši. Da li te je strah od smrti? Šta činiš zbog tog straha? Čovekovo telo sazdano je tako da se do kraja bori za život. Šta je sve čovek spreman da uradi da bi preživeo? To je velika dilema *Nebeskog odreda*. Ljudi i danas imaju različite poglede na pripadnike Sonderkommanda. U knjizi *We Wept Without Tears* predstavljaju ih kao žrtve, a u Izraelu ta je knjiga zabranjena. Preživeli iz Sonderkommanda posle rata su se krili, ali da li postoji krivica ako ti je život ugrožen? Da li te izbor da preživiš po svaku cenu čini više ili manje čovekom? Za mene je fascinantna izbor pred koji su stavljeni, kao i činjenica da razum i kompleksnost emocija čoveka čine bićem koje u takvoj situaciji ipak može da bira, koje je osuđeno na izbor.

Marko Manojlović: rođen 1982. u Beogradu. Apsolvent pozorišne režije, u klasi prof. Slavenka Saletovića na Fakultetu dramskih umetnosti.

Debitovao kao asistent reditelju Dariojanu Mihajloviću na predstavi *Dantonova smrt* (2001), a potom asistira mnogim afirmisanim pozorišnim rediteljima, među kojima su i Rahim Burhan (predstava *Beli beli svet*), Jagoš Marković (*Gospođa ministarka*), Jovan Ćirilov (*Nedozvani*), Gorčin Stojanović (*Kapetan Džon Pipifoks*), Loran Vanson (*Rupe*)...

Svoju debitantsku predstavu *Smrt*, po tekstu Vudija Alena, režirao je 2005. na sceni Studio Jugoslovenskog dramskog pozorišta. Usledila je predstava *Klopka* u Narodnom pozorištu u Somboru, *Tri praseta* u Pozorištu „Boško Buha“,

Pokondirena tikva Narodnog pozorišta u Kikindi i Beogradskog dramskog pozorišta, *Bez maske* u Ateljeu 212, *U Edenu, na istoku* (BELEF 2007), *Eling* u Beogradskom dramskom pozorištu, *Lažljivci* u Gradskom pozorištu u Podgorici i *Lepet mojih plućnih krila* u NP Sombor. U JDP-u je ponovo režirao 2007. Hoze Triana *Noć ubica* na sceni Teatra „Bojan Stupica“.

Nebeski odred / Izvođenja

Pokrajinsko narodno pozorište Priština

Drama na srpskohrvatskom jeziku

Premijera: 20. decembar 1956.

Rd. Slobodan POPIĆ

Narodno pozorište Užice

Himmelkommando (Nebeski odred), mit o čovekovom postojanju

Premijera: 9. maj 1957.

Rd. Jelašin SINOVEC

Nebeski odred (Himmelkommando)

Premijera: 22. septembar 1975.

Rd. Vladimir PUTNIK – Pinto

Pozorište Atelje 212 Beograd

Nebeski odred (Himmelkommando)

Premijera: 12. jun 1957.

Rd. dr Hugo KLAJN

Narodno pozorište Kruševac

Premijera: 14. oktobar 1957.

Rd. Borjana PRODANOVIĆ

Narodno pozorište Leskovac

Premijera: 25. novembar 1957.

Rd. Aleksandar ĐORĐEVIĆ

Narodno pozorište Zenica

Premijera: 12. oktobar 1958.

Rd. Zlatko HRBAČEK

Narodno pozorište Sombor

Premijera: 28. januar 1965.

Rd. Aleksandar ĐORĐEVIĆ

Srpsko narodno pozorište Novi Sad

Premijera: 24. mart 1957.

Izvođenje na Drugom Sterijinom pozorju: 2. maj 1957.

Rd Dimitrije ĐURKOVIĆ, sc. ks. Vladimir MARENIĆ, muzika Dušan STULAR, Mira GLIGIĆ

Podela: Đorđe JELISIĆ (Zeleni), Velimir ŽIVOTIĆ (Broj 58964), Rade KOJADINOVIĆ (Muzelman), Nedim OMERBEOVIĆ (Prominent), Dragoljub MILOSAVLJEVIĆ (Čovek pod kapom), Stevan ŠALAJIĆ (Ranjenik), Boris KOVAČ (S. K.), Ljubiša KOVAČEVIĆ (Starac), Svetozar UDOVIČKI (Oberšturmbanfirer), Vladislav MATIĆ (Šturmbanfirer), Dragiša ŠOKICA (Posilni)

Narodno pozorište Bosanske krajine Banjaluka

Premijera 19. april 1966.

Rd. Hugo KLAJN

INTERVJU

Lary Zappia, reditelj prestave "Rodoljupci" J. S. Popovića, Narodno pozorište Užice

Pamćenje zlatne ribice

Rodoljublje je na ovim prostorima uvek bila mnogostruko opasna i opaka tema. Razvrstavajuća...

Vruća i politička. Možda danas za nijansu manje vruća nego pre dve ili jednu deceniju. Pitanje unovčavanja bilo čega u životu, pa tako i patriotizma, večno je pitanje i potpuno je svejedno da li to rade muškarci ili žene, crnci ili belci. Problem je aktuelan, duboko moralan.

Veoma ste hrabro i veoma radikalno napravili "štrihove" Sterijine drame i skratili je na jednu trećinu. Niste strepeli od takvog zahvata?

Imao sam zadovoljstvo da se klasikom kakav je Sterija bavim u sredini koja ima zdrav i darovit ansambl i vema hrabru direktoriju da me podrži da iznesem svoju ideju, i to u meri koja bi za mnoge bila svetogrđe. Oni nisu gledali na moju intervenciju kao na diranje u svetinju. Kao što su prihvatili „štrih“, tako su prihvatili i druge promene, posebno rodne.

Tu pretpostavljam da podrazumevate i rodnolingvističke promene?

Naša predstava već na samom početku nudi lingvističko poigravanje. Rodoljubice-rodoubice. Tu se radi o rodno opterećenom jeziku. Konotacija "on je pošten čovek" nije ista kao kad se kaže „ona je poštena žena“. To je potpuno drugi sloj značenja. Igrajući na tu kartu pronašli smo potpuno nov značenjski sloj, novi ključ za te Sterijine sumnjive u rodoljublju.

Da li ste od početka bili imuni na kritiku? Predstava svakako izaziva polemička mišljenja?

Neki za našu predstavu kažu da je esejistički Sterija, neki ga smatraju dajžestiranim, za neke je upropašćen, ali

okreni-obrni, mi smo ga vratili u nešto što je histrionsko – nema tu ni salona ni bidermajera na sceni, nema vanjskih ukrasa. Ostali smo na Sterijinoj reči, na njegovoj situaciji, na dinamici koja je već upisana u komad.

Da li Vam je ovo prvi Sterija?

Na sceni da, ali imao sam sreće da sam na Akademiji književnost slušao kod profesorke Mirjane Miočinović i prošao sam dobar kurs južnoslovenskih pisaca. Nije mi tada padalo napamet, kao nekom ko je Italijan poreklom a odrastao u Hrvatskoj, da ću se ikada baviti baš Sterijom. Godine sazrevanja uputile su me na ovog klasika, sjajnog pisca i psihologa. Moje poreklo i ovakav Sterija nosilo je dodatnu dozu osetljivosti.

Zar ćemo pretpostavljati probleme te vrste, pa i Šekspira skraćujemo, niko nije spašen rezova...

Nije tu reč o umetnicima, već o publici, o mogućnosti da neko kaže kako stranac „masakrira“ srpskog pisca. No, ponoviću: tu je hrabrost pokazala pre svega uprava teatra, koja je od samog početka stala uz mene. Imali smo hrabrosti i za izbledele isprane zastave, za kokarde od natrona i srpske i mađarske, koje se razlikuju samo po obliku. Pogubile su se i zaboravile reči himne, to je nevažna muzika. To je stanje ispranog, umornog rodoljublja, strasti je nestalo, patriotizam se rasplinuo, nema čak ni tinjajućeg žara. Državnička ikonografija svedena je na minimum, na znak. Ona je ritual lišen značenja.

Znači praznina caruje?

To i jeste suština, pogodili ste. Koliko puta nekom kažemo "Čujemo se!", bez stvarne namere da ga zaista ikada čujemo, nazovemo. Na tom tragu je rađena i ova predstava. Naš život je u ravni površnosti. Ozbilnost namere traje ko-

liko i pamćenje zlatne ribice. Toliko traje i rodoljublje njihovih likova u Sterijinoj drami. Koliko da se ušćari.

Nema u ovom Vašem Steriji ni osmeha, ni smeha, samo poruka.

Ne verujem u poruke nego u pitanja, to je važno. Ljudi ulaze u crkve, zaklinju se na ikone ali zaborave na zakletve čim izađu iz bogomolje. Skloni smo lakom zaboravu, još bržem gaženju obećanja, čak i kada su data samome sebi. Upitajmo se šta radimo. Velika literatura čita nas, ne mi nju, kaže Harold Blum. Ako ste prepoznali Steriju u sebi, to je vaš plus ili minus, vaš izbor i vaše pitanje.

Razgovarala Smiljka SELJIN

Nemanja Ranković, umetnički direktor
Narodnog pozorišta u Užicu

Rodoljupci rekorderi gledanosti

Uprava NP Užice podržala je koncept reditelja Zapije.

Mi smo podržali Zapijin pristup, shatili smo da koncentracija modernog pozorišnog gledaoca ne može da podrži duge predstave i zato je bilo važno da se izvuče suština teksta. Mi imamo kultivisanu, dobru publiku u Užicu, kojoj mnogo dugujemo. Još davnih dana kada je užičko pozorište pobedilo na Bitefu, dakle još od 1968. godine mi pravimo angažovane, hrabre, nekonvencionalne predstave. Naravno da nije svaka sezona jednako plodna i uspešna, ali poslednjih godina smo veoma angažovani u tom umetničko-socijalnom kontekstu.

Sterija i "Rodoljupci" postavljeni su skoro u dramatično radikalnoj dramatizaciji i ogoljenoj i „potrošnoj“ scenografiji Vesne Štrbac.

Krenuli smo od minimalizma, od znaka i ispisivanja parola što je karakteristično za sve "revolucionarne trenutke" kada se budi nacionalna svest. Svi smo svedoci kako su neke stvari funkcionisale u ne tako davnoj prošlosti. To je i nagoveštaj mogućih pojava u bliskoj budućnosti. Ne želim da zvučim pesimistički ili proročki, ali postoje razne mogućnosti, bojazni i strahovi, jer istorija nam se tako često ponavljala. Naša predstava ima taj upozoravajući prizvuk. To je gašenje sijalice i mrak na kraju.

Kolektivizam glumačke igre u kojem se individualnosti pretačaju takođe je deo znaka i ikonografija ove predstave.

To je psihologija mase ili kolektivno razmišljanje. Videli smo kako završavaju u stvarnom životu oni koji pokušavaju da ukažu na nešto. Nema heroja, svi su ušuškani u kolektiv, osim možda "Zeleničke-Zeleniča", muško telo-ženska duša. Mi se tu poigravamo polovima, posebno u ovom liku.

Da li ste, postavljajući ovakvog Steriju, ciljali na određenu publiku, mlađu?

Nismo, ali jako smo zadovoljni jer do sada je predstavu na premijeri, i prvoj reprizi, videlo dve hiljade ljudi. *Rodoljupci* su apsolutni rekorder u gledanosti, predstava je dobila nagrade. Te činjenice potvrđuju nam da smo na dobrom putu repertoarske politike, hrabrosti da se ovako postavi klasik, da se stvari pretumbaju i radikalizuju. Naši glumci takođe su dobili dobru priliku da posećuju festivale i da budu deo jednog eksperimenta.

Razgovarala Smiljka SELJIN

Ana Đorđević, rediteljka predstave „Švabica“

Nedostaje nam nežnosti, skromnosti i tišine

Neverovatno je da neko ko ima tako malo godina kao rediteljka Ana Đorđević, bude tako scenski mudar. Laza Lazarević bio bi ponosan, i mi smo, jer najzad je neko napravio predstavu po domaćem klasiku od koje – od dosade – ne padaju muve s plafona. Naprotiv. Smejali smo se od srca, a i suze su došle iz istog pravca.

Švabica Ane Đorđević je pametno skrojena predstava, scenski inteligentno postavljena, nežna, poetična, snažna i potresna. I sve to bez mnogo buke ni oko čega, ali s puno tišine o svemu... Upravo o tome rediteljka govori za *Bilten*, o tišini i buci, i tome kako sviti svoj životu između te dve krajnosti...

Zašto je „Švabica“ deo tvog intimnog habitusa? Šta si to našla u njoj što te je nateralo da je postaviš na scenu?

Svaka ljubavna priča, svaki melodramski zalet, za mene je slika celog kosmosa, slika ljudske prirode u celini, svih ljudskih borbi na svim planovima: egzistencijalnom, kreativnom, filozofskom, metafizičkom... Verujem da se velike istine o čoveku, ne samo o njegovom intimnom životu nego i o njegovom odnosu prema društvu, prema samom sebi, pitanju slobode, zapravo prema svim velikim i ključnim pitanjima koja nas određuju u životu, najbolje pričaju kroz melodramske zaplete, kada se fokusiraju i analiziraju ovako – na odnosu muškarca i žene, naročito ako je to odnos koji je neostvariv i komplikovan, i u suštini tragičan. A, zapravo, svi ljubavni odnosi su tragični. To je moje duboko uverenje. Svako pravo jedinstvo između muškarca i žene je tragično. I osuđeno je na tragičan kraj.

Postoje li velike tragične ljubavne priče ili je sve u moći i novcu?

Naravno da postoje, ali sve što je veliko i značajno, sve što je mimo svakodnevice i odskače od mediokriteta, kroz istoriju i danas, po pravilu je skriveno od očiju javnosti, od očiju masovne kulture. Mi vidimo samo ono što se valja po površini, banalne priče koje nam serviraju mediji. Ali, to što nam oni nude ne znači da mimo toga ne tinja velika vatra, strast, žudnja, istina i ljubav. Da nije tako, svetu bi odavno nastupio smak.

Suštinski, „Švabica“ je priča o identitetu, onome što dobijemo u nasleđe i onome što sami iskujemo snagom sopstvene hrabrosti. Danas je sve manje hrabrosti da se poradi na ovom drugom, najpoželjniji identitet danas je to da si deo neke stranke, a ne to što si dobar i vešt u nečemu...

To su prava životna pitanja koja čoveku nadiru u njegovoj intimi i teško je o tome govoriti javno, ali uvek pomislim da je život samo jedan i jako kratak, prekratak. Nemamo vremena za mnogo eksperimentisanja, za samozavaravanje i zavaravanje drugih, što su dve strane iste medalje. To je neverovatan gubitak energije i nešto što krnji kvalitet našeg života, što oduzima životnu sreću. Čak sam pristalica ideje

da se, ako te profesija, ma koliko bila lepa, odvlači od slobode, i ona može i mora da se napusti. Bila bih spremna i na tu vrstu žrtve ako bi to meni kao ličnosti oduzelo slobodu.

U nekoj tamo 1870, ali i danas, vrlo malo se zna o Srbiji, čak ni toliko da li je u Evropi ili Aziji... Ko je kriv za to?

Ništa se nije promenilo od tada. Važno je reći da ova predstava ne postavlja pitanje krivice. Krivica je juridički termin a juridičko shvatanje sveta treba izbaciti. Kad bismo se toga rešili, bilo bi nam mnogo lakše i lepše. Lakše bismo razumeli druge. Ne radi se tu o krivici, nego o odgovornosti. Mi smo možda najviše odgovorni za to. Miša Maričić se zatvara u svoj svet, u savezništvo sa Rusom, u besmisleno zajedničku mržnju prema Nemcima, ne dozvoljavajući da ga upozna i, koliko je on sam odgovoran za to što ga oni ne poznaju, toliko su oni odgovorni što nemaju dozu radoznalosti da saznaju nešto mimo svog sveta. Svet i danas pati od neke vrste arogancije, koja je meni razumljiva i opravdana. Tu aroganciju imaju uređene zapadne zemlje, veoma bogate, s uređenim društvima – i jako je teško ne biti arogantan u tom smislu, to ja razumem. I zato smo mi stalno u ljubavnoj tenziji – Istok i Zapad, Srbija i Zapad. Privlačimo jedni druge ali smo, istovremeno, prepuni nekih strahova.

U predstavi postoji lepa igra preplitanja vremena – fragmentarnost i vreme koje curi simbolišu i stolice koje imaju svoj koreografski pev... Tako poetsko mesto u predstavi imaju još samo stolice kod Jožefa Nađa...

Zahvaljujem scenografu Vesni Štrbac, mojoj stalnoj saradnici s kojom zajednički dolazim do prostornih rešenja i to kroz dramaturgiju komada. Do prostora nikada ne dolazim naknadno, nego on proizlazi iz komada, prosto utiče na dramaturgiju. Igrale smo se malo ironično tim salonskim momentom, tim stolicama, čuvenim tonetom koji je sredinom 19. veka predstavljao revoluciju u sferi nameštaja. Stolicama smo pokušali da napravimo neku vrstu suptilnog kadriranja unutar scene. Meni je bilo važno da kadriram kao na filmu, kada hoću total – iskoristim stolice da napravim postelju, skladište... A kada mi nije potreban simbol totala, onda jednostavno izdvojim i grupišem po frontovima te zaraćene strane.

Šta misliš, je li Srbija manje malograđanska nego u Lazino vreme?

Ni najmanje, čak bih se usudila da kažem da je malograđanskija i pomodnija.

Koliko su mediji odgovorni za to?

Oni kreiraju masovnu kulturu, a ona prodire u sve pore našeg života, ali i dalje tvrdim da se prave stvari dešavaju daleko do očiju javnosti. Prave stvari ostaju za istoriju. Ljudi će se sećati 21. veka po nekim izuzetnim stvarima, neće se sećati onog što je prolazno.

Da li si ti ogluvela od rike stvarnosti? Ima li te rike u pozorištu?

Treba nam tišine, tiših tonova, manje histerije, manje teksta, više smirenosti, fali nam finoća u komunikaciji, postali smo previše bučni. Ja prva, evo, ogluvela sam od rike same sebe. Treba nam nežnosti i suptilnosti, skromnosti. Nedostaje nam tišine.

Razgovarala Snežana MILETIĆ

Marija Vicković, Ana Gutjar u „Švabici“

Tiha gluma breg roni

Za ulogu Švabice u istoimenoj priči Laze Lazarevića trebalo je naći nekog gracioznog, glumački čestitog, nekog ko ume da glumi tiho, ko je odmeren a istovremeno strastan i tačan u tome što radi na sceni.

Sve to sinoć je izvanredno izvela Marija Vicković. Njena Švabica je bila... Švabica. Onakva kakvu smo je

zamišljali kad smo nekoć davno, prvi put, pročitali Lazinu priču. O svojoj ulozi, ljubavi i dužnosti, buci koja nas okružuje i tome ima li od nje bega pod pozorišni krov, govorila je za *Bilten*...

Danas više nema dileme koju je nekad imao student Miša Maričić, između dužnosti i vaše Ane birao je dužnost. Danas se između ljubavi i dužnosti biraju novac i moć, jer bez njih si niko i ništa...

To jeste tužna činjenica našeg društva ali nisu svi ljudi baš takvi. Ja sam vam prvi primer koji ne bira materijalno. Mogu govoriti u svoje ime i reći da nije baš sve tako crno. Ta vrsta teškog izbora postojala je odvajkada i sigurno će uvek postojati. Švabica je baš zato interesantna jer je univerzalna priča, nešto poput Romea i Julije. Borba između

ljubavi i dužnosti uvek je prisutna u čoveku i čovek je bar jednom u životu primoran da se bori između te dve stvari, da izvaga i izabere. Da stane na loptu. Da uzme život u svoje ruke, okrene ga u ovom ili onom pravcu.

Danas, više nego ikad, teško je biti pojedinac sa sopstvenim mišljenjem jer kao takav zvoniš, mirišiš na opasnost, bivaš izopšten, nevoljen, sam... a umetnik po prirodi stvari mora biti poseban... Kako se Vi snalazite u tom oksimoronu?

To je vrsta rizika koju preduzimate ili ne. Ako živite tako, igrate na kocku, onda imate život koji to podrazumeva i umete da se nosite s tim. Neki ljudi su hrabri i spremni da žive tako, drugi opet nisu. Mene lično to ne plaši. Jedino tako sam do sada živela, jedino tako umem da živim, i živću. Jedno je sigurno, da sam ja Miša Maričić – nikada ne bih napravila izbor koji je on napravio. Da je to problem s kojim se ljudi sreću, koji ih tišti, o kojem razmišljaju i koji ih možda još više podsvesno dira, govori, mislim, i to što je *Švabica* veoma gledana predstava, što je ljudi vole, što joj se raduju.

Na sceni smo videli vrlo zanimljiv glumački rad, ničeg nema previše, sve je vrlo mudro vođeno, iako je reč o vrlo mladoj rediteljki. Šta je Ana Đorđević tražila od vas?

Ana već sada jeste izvanredan reditelj, a tek će biti veliki reditelj. Ume da izvuče iz glumca ono što traži, pravim sredstvima i vrlo je ubedljiva u tome. Ovaj put tražila je minimalizam u glumi. Ovu predstavu mi, inače, igramo na „Bojanu Stupici“, znači na znatno manjoj sceni od ove na kojoj smo igrali na Pozorju. Tamo je kao da si pred filmskim okom i nadam se samo da je publika uspeła tačno da vidi ono što smo radili na sceni. Ništa strogo, samo svedeno.

„Ogluveli smo od rike stvarnosti“, uzvikuje ovogodišnje Pozorje. Je li stvarnost tako bučna? Ima li te rike u pozorištu?

O, kako da ne! Zato mi je ova predstava i draga, i baš u tom smislu je drugačija. Sve je svedeno, tiho, a opet duboko i dirljivo. *Švabica* pokazuje da se ne mora vikati, da klasična nacionalna priča može biti i bez vike i oružja, ona ima neki mir u kojem se ne pokazuje ništa više nego što treba, ništa prenaplašeno i jarko.

Razgovarala Snežana MILETIĆ

Radovan Vujović, Miša Maričić u „Švabici“

Kad je nešto dobro, nije važna forma

Glumca Radovana Vujovića na ovogodišnjem Pozorju videli smo u *Švabici* a videćemo ga i u *Brodu za lutke*. Za *Bilten* govori o ovim predstavama, publici, podaničkom mentalitetu ali i o drombuljama...

Imaš li išta zajedničko s Mišom? Sviraš li bar drombulje:)

:) Ne. Sviram malo gitaru, samouk sam i više to činim za svoju dušu.

I u Lazino vreme, i danas, pitaju isto kad odemo u svet – gde je ta Srbija – misle da smo u Aziji... Zašto je tako i danas, kako je to moguće?

Mnogo pametniji od mene pokušavaju da nađu odgovor na to pitanje i ne uspeavaju. Zašto se od 1890. do 2009. u suštini gotovo ništa nije promenilo... Naš imidž u svetu je isti, doživljavaju nas kao neke varvare... Tužna je činjenica da je i dalje tako e, sad, zašto je tako, nažalost ne

znam odgovor. Postoji dosta stvari koje veoma utiču na to, naš mentalitet, pre svega. Naša želja da se promenimo postoji, ali nema dovoljno snage i volje da se na tome i poradi.

„Švabica“ je priča o identitetu, hrabrosti da se izabere... U našem mentalitetu često nema dovoljno hrabrosti, jači smo na rečima nego na delima. Naš je mentalitet nekako poda-

nički, bili smo dugo pod Turcima, pa su nas malo Austrougari dovodili u red, pa ovi i oni, a danas smo dobrovoljni zatočnici političkih analfabeta. Da li je tvoja generacija malo hrabrija?

Pa, onako... Činjenica je da je naš narod kroz vekove bio u potčinjenom položaju. Uvek je bio u nekim ratovima i strahu, strahu da ne izgubi i to malo što stekne, pa je valjda, iz toga, nastala ta osobina da se plaše da budu hrabri i glasni, da se bore za svoje mišljenje i ideje, prava i slobode. Uvek su u drami da će naići na zid koji neće biti u stanju da preskoče, da će im neko oteti i to malo što imaju. Primećujem to i kod svoje generacije... Pojedinaac protiv sistema, to će uvek biti problem, takvi slučajevi su retkost a kada se neko takav izdvoji – bude hrabar – onda je taj vrlo poseban.

Ovogodišnje Pozorje, na kojem ćemo te videti još i u „Brodu za lutke“, uzvikuje da pozorište ne sme da čeka gledaoca, nego mora da mu priđe. Šta misliš o toj tezi iz ugla dveju predstava u kojima igraš?

To su dve vrlo različite predstave. Jedna je neobična i moderna, a druga je u pristupu klasična postavka. Međutim, obe publika rado gleda i voli. Publika, pre svega, prepoznaje dobru predstavu i nikad neće bežati od nje. U tome je suština: kad je nešto dobro i kvalitetno, nije važna forma u kojoj to dolazi.

Šta tebi lično znači dolazak na Pozorje?

Jako mi je drago što sam opet tu. Bio sam i prošle godine s dve manje uloge, takođe u dve predstave. Ponovni dolazak je super, velika čast.

Razgovarala Snežana MILETIĆ

JUČE NA POZORJU

Drugi „Dan knjige“: Dramska bajka i festivali

Drugog Dana knjige u Gornjem foajeu scene „Pera Dobrinović“ predstavljena su dva naslova. O pozorišnoj studiji **Milivoja Mladenovića, *Odlike dramske bajke. Preoblikovanje modela bajke u srpskoj dramskoj književnosti za decu*** (Sterijino pozorje, 2009) govorili su **Jovan Ljuštanović** i sâm autor, dok je ***Dijalog o festivalima. Kultura festivala*** (Kulturni centar Novog Sada, 2008) **Simona Grabovca**, uz autora, predstavio **Zoran Đerić**. Moderatorica je bila **Ljiljana Pešikan-Ljuštanović**. Govoreći o Grabovčevoj knjizi, istakla je da *Dijalog o festivalima* dolazi u dodir sa 13. međunarodnim simpozijumom ovogodišnjeg Sterijinog pozorja i njegovom temom – „Međunarodni pozorišni festivali i razvoj publike“, ali i sa novosadskim festivalskim iskustvom. Osim teorijskih tekstova, Ljiljana Pešikan-Ljuštanović izdvaja tekst o prirodi odnosa prema prostoru grada. Ona je knjigu ocenila kao veoma interesantnu, navodeći da postavlja mnoga pitanja koja se tiču Sterijinog pozorja, Infanta, Sinema sitija i drugih novosadskih festivala, među 30 izbrojanih. Direktor i selektor Infanta **Simon Grabovac** kaže da ga je na pisanje ove knjige podstakao osećaj da festivali postaju sve bitniji i u svetu, da nisu samo „svečani obredi“ ili mesta za opuštanje, nego da su u stanju da kulturno i finansijski pokreću gradove.

Zoran Đerić je njegovu knjigu opisao kao „poziv na dijalog o festivalima u Srbiji“ – pozorišnim, filmskim, muzičkim i drugim. Deo knjige nastao je kao deo skupa o festivalima koji je organizovan 2008. godine u Novom Sadu. Iz svojih teoretskih i praktičnih iskustava o domaćim festivalima tada se govorilo: Jovan Ćirilov, Dijana Milošević, Radi-

voje Dinulović, Milena Dragičević-Šešić i drugi. Podatke date u Zborniku sa skupa, a koji sadrže opise svih pozorišnih festivala kod nas, kao i spisak svih novosadskih festivala, Đerić je ocenio kao dragocenu osnovu za veoma važan dijalog o festivalima.

O Milivoju Mladenoviću kao izučavaocu dramske književnosti za decu i njegovoj knjizi *Odlike dramske bajke*, govorio je **Jovan Ljuštanović**. On je konstatovao da se književnost za decu marginalizuje u razgovorima o kulturi, a slučaj sa dramom za decu ocenio je kao još drastičniji:

– Drama za decu nije dovoljno proučavana, ni ozbiljno interpretirana, njen značaj opada, a upravo ova knjiga Milivoja Mladenovića to u velikoj meri nadoknađuje – rekao je Ljuštanović, dodajući da autor to čini tako što „otkriva dramsku bajku kao jedan složen, celovit dramski pozorišni žanr“. Mladenović se bavio preoblikovanjem modela usmene bajke u srpskoj dramskoj književnosti, ali njegovo proučavanje ne zadržava se na jednodimenzionalnom upoređivanju usmenog i dramskog oblika jedne bajke, nego ga zanima odnos modela ova dva žanra kao sistema. Kao najuzbudljivije u knjizi, Ljuštanović navodi upravo brojne i specifične razlike između bajke u usmenom i bajke u dramskom obliku. On kaže da se autor bavio „onim što dramski tekst čini dramskim“ – pitanjima šta pozorište može da učini s fantastikom prisutnom u usmenoj bajci, elementima komike, načinom komunikacije s dečjom publikom, spoznajnim i pedagoškim vrednostima dramske bajke... Ljuštanović je zaključio da „posle Mladenovićevog izučavanja nema dvojbe da je dramska bajka zaseban eminentan žanr srpske dramske književnosti“. U knjizi *Odlike dramske bajke* koju Ljuštanović naziva „svojevrsnom antologijom“, kao autori našli su se Ljubivoje Ršumović, Ljubiša Đokić, Aleksandar Popović, Boško Trifunović, Stevan Pešić i Igor Bojović.

Đorđe RADOJKOVIĆ

Otvorena 50. izložba likovnih radova dece i omladine

„Scena, maska, kostim, lutka“

Izložba dečjeg stvaralaštva inspirisana svetom pozorišta pod nazivom **Scena, maska, kostim, lutka** otvorena je juče u donjem foajeu scene „Pera Dobrinović“. Ovu manifestaciju koju u okviru Sterijinog pozorja organizuje **Centar za likovno vaspitanje dece i omladine Vojvodine**, otvorio je mr **Miroslav Miki Radonjić**, izvršni direktor Pozorja. Govoreći o izložbi koja je prvi put organizovana 1959. u okviru Majskih igara u Bečeju, a 1993. godine preseljena na Sterijino pozorje, Radonjić je, podsetivši na jubilej, pohvalio kvalitet i brojnost radova: „50 godina nije mala stvar. Veliki broj kvalitetnih radova znači da će i idućih 50 godina ova manifestacija imati smisla.“ Radonjić je izrazio nadu da će u budućnosti izložba biti još masovnija i da će kroz koju godinu radovi biti dostupni u multimedijalnom obliku. Pre nego što je proglasio izložbu otvorenom, on je čestitao nagrađenima, a svim učesnicima poželeo je „da se i ubuduće bave pozorištem, zato što ono zaista oplemenjuje“.

Usledilo je uručivanje nagrada mladim i najmlađim vojvođanskim likovnim umetnicima od 5 do 18 godina. Prisutne je pozdravila i **Vesna Pantić**, urednica dečjeg lista „Maštalica“ koji je darovao jednu od nagrada, da bi potom usledilo grupno fotografisanje nagrađenih.

Direktorica Centra za Likovno vaspitanje dece i omladine Vojvodine **Milica Spasojević** objašnjava da je cilj ove izložbe da pripremi dete za odlazak u pozorište i upozna sa terminima scena, maska, kostim i lutka. Spasojevićeva je

istakla da je posebno ponosna, pošto, po njenom saznanju, na pozorišnim smotrama ne postoji izložba poput ove. Ona navodi da su nekada na ovu izložbu dolazili radovi iz cele Jugoslavije, a da je to sada cela Vojvodina, u kojoj se, kako kaže, i u bivšoj zemlji, ovakva tradicija najviše negovala. Kao moguće razloge Spasojevićeva navodi postojanje pozorišta i u manjim vojvođanskom mestima, veliku kreativnost i disciplinu. "Koriste se sve vrste materijala, čak i reciklirani i otpadni kao što su plastične kese ili kartonske kutije".

Kao primer stalnog i visokog kvaliteta radova u poslednjih nekoliko godina, ona navodi učenike profesorice **Nataše Trajković** iz Tehničke škole „**Jovan Vukanović**“, ocenjujući da su ovi učenici nakon završetka srednje škole skoro spremni da upišu kostimografiju. Drugu pohvalu Spasojevićeva je uputila **Snežani Gut** iz Osnovne škole „**Sonja Marinković**“, višestruko nagrađene ove godine. Pored toga, istakle su se Predškolska ustanova „**Radosno detinjstvo**“, Osnovna škola iz **Mošorina...**

Đorđe RADOJKOVIĆ

Nagrade

Scena: I nagrada – Sara STOJANOVSKI (TŠ "Jovan Vukanović", Novi Sad, prof. Nataša Trajković); II nagrada – Damjan KEREZOVIĆ (OŠ "Prva vojvođanska brigada", Novi Sad, likovni pedagog Georg Redžek); Strahinja SARIĆ (OŠ "J. J. Zmaj", Sremska Kamenica, Tatjana Bogdanov-Tomičić); III nagrada – Anamarija KATAŠIĆ (Vrtić "Čarolija", Novi Sad, Mirjana Čikoš, Viktorija Čikoš); Pohvala – Katarina CIMBALJEVIĆ (OŠ "Svetozar Marković Toza", Novi Sad, Milica Vojvodić).

Maska: I nagrada – Kristina ERDEG (OŠ "Sonja Marinković", Novi Sad, Snežana Gut); II nagrada – Teodora KILIBARDA, Sonja MATIĆ, Marko ALEKSIĆ (OŠ "I vojvođanska brigada", Novi Sad, Krstinja Radin); Tanja ŽUNIĆ (OŠ "23. oktobar" Sremski Karlovci, Ratka Đider); III nagrada – Aleksandra ANDRIĆ (OŠ "A. Šantić", Sečanj, Olivera Marjanović).

Kostim: I nagrada – Mia MOKUŠ, Jelena PEŠUT, Tamara OBRADOVIĆ, Jelena JOVIČIĆ, Ena VORKAPIĆ (OŠ "S. Marinković", Novi Sad); II nagrada – Dunja KOPLIĆ, Vlada ČANČAREVIĆ, Milica GRČIĆ, Milica TEOVANOVIĆ, Dragana CIN-KOCKI (OŠ "Jovan Grčić Milenko", Čerević, učiteljica Anka Božo); III nagrada – Vasa MAĆOŠ (ŠOSO "Milan Petrović", Novi Sad, Slavica Božin).

Lutka: I nagrada – Violeta VUKELIĆ (OŠ "J. J. Zmaj", Subotica, Tereza Semeredi); II nagrada – Nevena DIVLJAK (OŠ "Vera Miščević", Belegiš, Ivana Popović); III nagrada – Marina ALABURIĆ, Katja PENKO, Marina IVANOV, Filip VOZAREVIĆ, Strahinja ALEKSIĆ (OŠ "Petefi Šandor", Novi Sad, Marta Buterer-Kiš).

Pozorišni rekvizit: Anamaria MELERT (OŠ "S. Marinković", Novi Sad).

Nagrada časopisa "Maštalica": Katarina IVANIŠEVIĆ (Likovna radionica Centra za likovno vaspitanje dece i omladine Vojvodine, Eva Fedi).

Nagrade likovnim pedagogima za kolekcije radova: Nataša TRAJKOVIĆ, Snežana GUT.

OKRUGLI STO

Rodoljupci i rodoljubice

Okruglom stolu o predstavi *Rodoljupci* J. St. Popovića, u izvođenju Narodnog pozorišta iz Užica, prisustvovali su: reditelj Lary Zappia, scenografkinja Vesna Štrbac, kostimografkinja Snežana Kovačević i kompozitor Duško Rapotec – Ute

Objasnivši da se s predstavom *Rodoljupci* Narodno pozorište iz Užica prvi put u svojoj istoriji pojavljuje na Sterijinom pozorju i konstatacije da je reč o vrlo radikalnom rediteljskom konceptu, voditeljka Okruglog stola **Ksenija Radulović** pitala je reditelja da li je onaj ko režira "ljutite klasike" profesionalno obavezan da ima saznanje i uvid u prethodne inscenacije, bez obzira da li koristi njihova iskustva ili ne, ili to, pak, nije neophodno. **Lary Zappia** je rekao da je odgovor i da i ne, jer smatra da su oba pristupa potpuno legitimna. Kao reditelj imate apsolutno pravo da ignorišete sve što se dogodilo pre vas, ali on smatra da to nije ispravan pristup, pogotovo kada je u pitanju klasika poput Sterije i kada postoje mnoge dobre predstave koje su ljudima u sećanju. Režirajući *Rodoljupce* on nije "zatvarao oči" pred onim što je bilo pre njega, nego je, naprotiv, s punom svešću, i s velikim opterećenjem, radio. Pomenuo je režiju predstave njegovog profesora i pedagoga Dejana Mijača kom je svojevremeno rekao šta misli da učini, a Mijač se, kako je objasnio, tada samo nasmejao i rekao: «Neka, neka...» Istakao je da je predstavom dosta jasno ukazano da namera nije bila polemika s prethodnim predstavama, već napraviti nešto drugačije. **Radulovićeva** ga je zamolila da nešto kaže i o travestiji, odnosno inverziji muških likova u ženske i zašto je tome pribegao. **Zappia** je pojasnio da ne misli da je reč o travestiji, već pre o inverziji. Bio je to pokušaj motivisan mnogim razlozima, kako je istakao. Jedan od razloga jeste taj da je oko Nove godine, kada je počinjao rad na ovoj predstavi, tek počeo razgovor o donošenju Zakona o ravnopravnosti polova, a to pitanje na *brdovitom Balkanu* još uvek je delikatno. Drugi razlog leži u činjenici da postoje jezici koji nisu rodno opterećeni, za razliku od južnoslovenskih koji to jesu.

Zbog toga je kao reditelj želeo da malo "čepka". Postoje i drugi umetnički razlozi. Ideju o inverziji likova (bio je to njegov, kako je objasnio, "as iz rukava") u prvi plan je izbacio tek onda kada je video ansambl i kada se uverio da glumci to mogu da izvedu. Zappia misli da se dobri pisci brane i od najlošijih reditelja. **Radulovićeva** je insistirala da čuje zašto su baš *Rodoljupci* izabrani za ovakvu vrstu inverzije. Reditelj je rekao da mu se učinilo da se, nakon

epohalnih režija ovog komada koje su odgovarale na neke izazove vremena, nalazi u vremenu koje mu nije postavilo veličinu izazova koje su prethodne režije imale. Činilo mu se da su se rodoljupci izređali i da je sada, konačno, na *brdovitom Balkanu*, došlo vreme da na scenu stupe rodoljubice, pri tom sluteći da se ništa neće promeniti, jer patriotizam, kako je rekao, nije atestiran i nema polno određenje. Mislio je da se delovi Sterijinog teksta mogu na ovaj način dodatno otvoriti, a da teza s kojom je on to pisao ništa neće izgubiti.

Konstatujući da su vidljive i radikalne rediteljske intervencije na tzv. štrihovanju teksta, **Ksenija Radulović** istakla je, kao najradikalniji dramaturški štrih, ukidanje prodaje Vojvodine. Na pitanje zašto je to učinjeno, **Lary Zappia** odgovorio je da je to na neki način amblematska scena. Kad god je radio klasike pokušavao je da uđe s klasičnim delima u dijalog. Pomenuta scena prodaje Vojvodine, po njegovom mišljenju, nije sasvim izostavljena. Činilo mu se da je u toj sceni sadržano puno repetitivnosti i da je skandaloznost prodaje Vojvodine samo šlag na torti koja ima veliki broj spratova. Zbog toga je mislio da komad neće puno izgubiti ako ta scena ne postoji u svojoj punoći.

Govoreći o planu forme, **Radulovićeva** je rekla da se reditelj odlučio za oneobičavajući pristup s nekakvom poludistancom, gde glumci moraju da budu podređeni rediteljskoj koncepciji. Po rediteljevim rečima, geneza krajnjeg rezultata predstave skup je raznoraznih činjenica koje nisu baš u celosti bile pod kontrolom onih koji su na predstavi radili. Smatra da je napravljena predstava koja nije onakva kakvom su je zamišljali. Smatra da se ne radi ni o kakvoj rediteljskoj predstavi, jer još uvek nije naučio da radi rediteljsko pozorište. Postojao je okvir za glumce, ali to je ipak prvenstveno glumačka predstava, jer je ansambl zaista kvalitetan, istakao je. Postoje njegove vlastite predrasude o trenaži glumaca i čini mu se da su u 21. veku stvari otišle toliko napred da je šteta školovati se na sistemima iz 19. veka. To je prokomentarisao rečima: "Kunemo se u Stanislavskog, pa se tu i tamo o Brehta očеше-

mo." Rekao je i da nije bio prisutan u sali prilikom izvođenja predstave na Pozorju, jer mu je kao reditelju najzabavnije na probama, što je svrha njegovog rada. Razgovaralo se potom o likovima Gospojice Lepršić i Gospojice Gavrilović (koja je, po rečima reditelja, završila u predstavi kao poznata istoimena salama), kroz prizmu njihovog modernijeg tumačenja. Na primeru glumca Slobodana Ljubičića koji glumi Zelenića, **Lary Zappia** govorio je o tome koliko je Sterija dobio u mnogim slojevima kroz ovu glumačku igru, ali i o tome koliko je istovremeno i stradao, jer uloga je predviđena za brkatu ženu data muškarcu, čime je humor u potpunosti anuliran.

O crno-belom scenografiji u kojoj dominira roto-papir s više funkcija govorila je scenografkinja **Vesna Štrbac**. Ona je rekla da su u startu znali kuda idu. Prvi dogovor bio je da je potrebno obezbediti nekakav element igre, što je bilo vrlo komplikovano budući da to može biti bilo šta. Bilo je više proba s glumcima na tu temu, oni su svi imali zadatak da likovno prokomentarišu određene delove same drame. To je bila dodatna inspiracija kako za njih, tako i za reditelja i scenografkinju. Scenografija predstavlja neku vrstu dvodimenzionalnog plošnog sveta koji se da lako zgužvati, lako iscepati... O dizajnu predstave, odnosno o likovima odevenim potpuno u crno, govorila je kostimografkinja **Snežana Kovačević**. Rekla je da je ovakvo rešenje bilo najbolje u datim okolnostima. Kompozitor **Duško Rapotec – Ute** objasnio je da je, na neki način, hteo da "zagorča" život glumcima. Iako je bilo jednostavnije da se muzičke numere snime studijski, izrežiraju i daju ton majstoru da ih pokrene pritiskom na odgovarajuće dugme, s minimalističkim pristupom u koncipiranju muzike, koji je u ovoj predstavi primenjen, stvorena je teža situacija po glumce. Po mišljenju kompozitora, glumci su svoju ulogu zaista sjajno obavili.

Iz publike se za reč javila **Bojana Janković** koju je zanimalo koliko je reditelj pazio na to da u odnosu na dnevno-političke aktuelnosti, ne pređe u pamfletizam i sl. On je rekao da je PRADA, odnosno PRAVDA jedino što je baš dnevno-politički. Drugim rečima, njegov odgovor bio je da su se trudili da izbegnu zamku pamfletizma, "infekciju" političkim aktuelnostima i svim sličnim. **Bojana Karavidić** ista-

kla je da je uspešno korišćen prečanski govor i da nije bilo karikiranja, pa je pitala reditelja koliko su se s tim u vezi mučili, na šta je on odgovorio da se uopšte nisu mučili. Pohvalio je sjajnog lektora Dejana Sredojevića koji je u segmentu govora najviše pomogao glumcima.

Silvija ČAMBER

O ljubavi, dužnosti, (ne)slobodnoj volji...

Okruglom stolu o predstavi *Švabica* Laze Lazarevića, u izvođenju Jugoslovenskog dramskog pozorišta (JDP), Beograd, prisustvovali su: rediteljka i dramaturg predstave Ana Đorđević, umetnički direktor JDP-a Gorčin Stojanović, scenografkinja Vesna Štrbac, te glumci Bojana Maljević (Klara), Milena Vasić (Evica) i Bojan Lazarov (Kolja)

Zašto *Švabica* na repertoaru JDP-a, bilo je prvo pitanje koje je voditeljka Okruglog stola **Ksenija Radulović** postavila umetničkom direktoru **Gorčinu Stojanoviću**. Rekavši da je slutio ovo pitanje, istakao je da postoji više odgovora. Rudno blago zvano srpska dramska klasika nije neiscrpno, ali se i ta tanka žila, po njemu, brižljivo iskorenjuje time što nam ništa ne valja osim nekoliko ko-

mada Sterije i Nušića. *Švabica*, koja je čak i delo zvanične lektire, izvrsno je napisana. *Švabica* i zato što je JDP otvoren prema mladim rediteljima koji redovno ili manje redovno rade u ovom pozorištu, a među njima je i Ana Đorđević. U razgovorima s njom, zajednički se došlo do *Švabice* koja skoro da i nije igrana kod nas. Anin postupak dramaturgizacije ovog dela takođe je deo razloga da se ono nađe na repertoaru JDP-a.

Slično pitanje, postavljeno reditelju predstave *Rodoljupci*, **Radulovićeva** je postavila i Ani Đorđević, a to je odnos reditelja prema velikanima naše dramske klasike, njihovim delima i svima koji su se rediteljski, dramaturški ili na bilo koji drugi način bavili klasicima. **Ana Đorđević** rekla je da taj odnos zavisi od dela do dela. Ako su joj potrebne informacije da bi shvatila šta ona lično želi od teksta, onda se, naravno, oslanja na literaturu koja okružuje tekst, ali ukoliko savršeno korespondira s tekстом i u njemu prepoznaje sve istorijske i društvene okolnosti koje su njegova pozadina, onda joj literatura nije potrebna, sem, možda, iz čiste radoznalosti. Što se tiče *Švabice*, tu je bilo apsolutno neophodno istražiti kako je Srbija toga doba izgledala, ne samo globalno i lokalno politički, već i to kakva je bila svest čoveka 19. veka u Srbiji, šta su bile njegove vrednosti... Trebalo je pozabaviti se intimnim životom čoveka 19. veka, a takođe i biografijom Laze Lazarevića, jer je *Švabica* većim delom oslonjena na njegov život i njegovo lično iskustvo da bi se razumeo svet junaka o kom se

govori. I bez obzira što se kroz *Švabicu* priča priča o 21. veku i o našem društvu, da bi bili u stanju da odaberemo ono što je ekvivalentno današnjem vremenu moramo se upoznati sa svim onim s čim raspolažemo u vezi s delom.

U daljem toku razgovora o rekontekstualizaciji, **Radulovićeva** je pitala rediteljku da li grešimo u potpunosti ako komad ili pripovetku tumačimo iz 21. veka u smislu promene i nekog vremenskog luka, odnosno šta je tu aktuelno za nas danas. **Ana Đorđević** ne misli da, kako je rekla, Šekspira treba igrati u farmerkama, da bi on automatski postao aktuelan. Tumačeći priču iz 19. veka mora se razumeti najpre šta je ona bila u tom veku, potom odbaciti sve ono što je irelevantno za današnje vreme uz, naravno, nastojanje da se istakne sve ono što je univerzalno. Tako je rađena *Švabica*, počevši od vizuelnog dela i izbora glumačkih sredstava, do muzike itd. **Radulovićevu** je uinteresovalo i da li je postojalo nešto što je ključno, a što je ipak izbačeno zašto što više nije toliko aktuelno. Rediteljka je odgovorila da se takve stvari tiču detalja vezanih za svakodnevno ponašanje. Nisu se opterećivali rekonstrukcijom epohe u vizuelnom, manirskom, govornom smislu... Tražili su u tim odnosima ono što je suštinsko, bez naknadne potrebe za transformacijom u jezik svakodnevnog žargona. Istakla je takođe i da je njen odnos prema ovoj predstavi veoma ličan od samog početka, od prvih razgovora o tom tekstu. **Radulovićeva** je želela i da se razjasni tema koja je, kako je istakla, vezana za odnos ličnog i opšteg, odnosno odnos između obaveze i slobodne volje. Zanimalo ju je da li je taj odnos i danas toliko aktuelan kada se sloboda, ogoljeno i banalno rečeno, kupuje novcem. **Đorđevićeva** je rekla da je pitanje slobodne volje danas ključno pitanje. Slobodna volja danas sigurno nije više pitanje toga da li uzeti ženu Nemicu li ne, ali jeste pitanje koje se mora postaviti u vremenu igranja društvenih uloga budući da je licemerstvo i dalje na snazi. Slobodna

volja nije tako dostupna kao što se čini, naprotiv, sve je manje i manje dostupna, jer je sve manje i manje vidljivo gde su zamke koje je okružuju i u koje možemo da upadnemo.

Razmatranje odnosa Srbije prema Zapadu i Istoku, odnosno prema Rusiji uveden je u razgovor pitanjem koje je **Radulovićeva** postavila Gorčinu Stojanoviću i to rečima šta bi bilo da je umesto *Švabice* bila neka Ruskinja. **Gorčin**

Stojanović je rekao da tu postoji jedan "dramaturški krst" kao figura. Govorio je o melodrami rekavši da mnogi misle da to nije žanr, s čim se on ne slaže. Po njemu, *Švabica* je melodrama, glavna tema je raskol između osećanja ljubavi i osećanja dužnosti. Govoreći o većitoj razapetosti našeg čoveka između Istoka i Zapada, u ovoj predstavi takođe naglašenoj, on je rekao da mi i danas još uvek živimo tako razapeti. Rekavši da se u ovoj melodrami govori o onome o čemu se govori i u svakoj drugoj melodrami, citirao je Fazbindera: "On, ona i sredina, to je nekoliko jebenih pretpostavki za dramu." **Raduloviće** ga je pitala i koga je zapravo čovek u predstavi voleo, realno ljudsko biće ili sopstvenu predstavu, maštovitu uobrazilju o takozvanoj svetskoj ženi sa Zapada. **Stojanović** je rekao da je

to uvek tako, da u svakoj ljubavi sve počinje od fascinacije preko koje se kasnije, ljubavlju, stiže u predele u koje je i glavni junak ove melodrame stigao. **Đorđević** se složila sa svim što je Gorčin Stojanović rekao, ali je dodala da ne treba zanemariti to što se glavni junak zaljubio baš u Nemicu. Upravo se nešto u njemu, određena vrsta pobune koja je tinjala i ranije, na neki način reflektovala, odnosno ovaplotila kroz tu ljubav baš prema Nemici. Ako je ljubav do te mere intenzivna, ona je svakako odraz određene vrste potrebe da prevaziđemo sebe na neki način, smatra rediteljka.

Reč je dobila i scenografkinja predstave **Vesna Štrbac**. Ona je rekla da je u početnoj fazi dogovora postojala potreba da se prostor igre realizuje kroz dva plana: mikro i makroplan. Jedino što nas vezuje za tu epohu i što ima asocijaciju salona, kuće i nečega što je realizam jesu stolice i ples. To je mikroplan koji je u konzerviranom sećanju našeg junaka, a sve ostalo je makroplan. Dosta reči bilo je posvećeno i kostimima u predstavi. U vezi s tim rediteljka **Ana Đorđević** rekla je za kostimografkinju Lanu Cvijanović da je osoba koja se bavi svakom sitnicom na kostimu i da je prilično upućena u sve kostimografske detalje karakteristične za jednu epohu. Sem Maksovog i Klari-

nog kostima koji su u predstavi raskošni, svi ostali su vrlo svedeni.

Na kraju su govorili i glumci Bojana Maljević, Milena Vasić i Bojan Lazarov. **Maljevićeva** koja u *Švabici* igra Klaru, uloga za koju je dobila vrlo dobre kritike svojih kolega iz pozorišnog sveta, rekla je da joj je naročito interesantno bilo to što je rediteljka u dramaturškom smislu napravila dve paralelne ljubavne priče. Bilo joj je zanimljivo što Klara misli da vlada svojim životom i da apsolutno kontroliše sve, međutim, to nije tako – život kontroliše nju. Iako školovana i obrazovana, iz dobre porodice, Klara deluje vrlo neobrazovano i neinformisano. Ključ za gradnju ovog lika krije se upravo tu, kao i u rediteljkinjoj analizi. **Milena Vasić** u ulozi Erike govorila je o pripovetki koja se zove *Večiti poljupac* gde glavni junak, porodični čovek, s vremena na vreme sanja san o većitom poljupcu s jednom njegovom ljubavlju. Ista je priča i s Mišom. Ona, kao njegova sestra, prepoznaje kada Miša sanja isti san. Njen zadatak je da taj san izbriše iz njegovog sećanja, da mu objasni da je to samo zanos i strast i da će brzo proći, ukazujući mu da se oko njega nalazi stvaran, realan svet, dužnosti, porodica... Glumac **Bojan Lazarov**, Kolja, bio je vrlo kratak rekavši da je imao priliku da se bavi onim za šta je učio školu.

Silvija ČAMBER

Nagrada "Zoran Radmilović"

Kompanija Novosti, Beograd

U znak sećanja na glumca Zorana Radmilovića, nedeljnik TV Novosti ustanovio je, 1988. godine, na Sterijinom pozorju u Novom Sadu, nagradu za glumačku bravuru "Zoran Radmilović". Nagrada se dodeljuje za "ostvarenje koje u majstorstvu igre, u smislu za neočekivani obrt i improvizaciju, izražava duh igre Zorana Radmilovića". Nagradu čine figurina Zorana Radmilovića u liku Kralja Ibija (rad vajara Nebojše Mitrića) i novčani iznos. Nagradu "Zoran Radmilović" glumac može dobiti samo jedanput.

Dosadašnji dobitnici: Milan GUTOVIĆ (1988), Lazar RISTOVSKI (1989), Žarko LAUŠEVIĆ (1990), Anica DOBRA (1991), Branimir BRSTINA (1992), Lidija STEVANOVIĆ (1993), Dragan MIČANOVIĆ (1994), Goran ŠUŠLJIK (1995), Rastko LUPULOVIĆ (1996), Branimir POPOVIĆ (1997), Sergej TRIFUNOVIĆ (1998), Anita MANČIĆ (1999), Nebojša DUGALIĆ (2000), Nebojša GLOGOVAC (2001), Milica MIHAJLOVIĆ (2002), Jelena ĐOKIĆ (2003), Aleksandra JANKOVIĆ (2004), Nenad JEZDIĆ (2005), Isidora MINIĆ (2006), Jasna ĐURIČIĆ (2007), Ljubomir BANDOVIĆ (2008).

Žiri za nagradu "Zoran Radmilović" 2009: Ksenija RADULOVIĆ, dramaturginja (predsednica), Darinka NIKOLIĆ, pozorišna kritičarka, Zorica PAŠIĆ, novinarka.

Sterijine nagrade o kojima odlučuje

Žiri 54. pozorja

Selekcija nacionalne drame

Najbolja predstava
Tekst savremene domaće drame
Režija
Glumačka ostvarenja (4 nagrade)
Scenografsko ostvarenje
Kostimografsko ostvarenje
Originalna scenska muzika
Scenski pokret / koreografija
Specijalna Sterijina nagrada

Nagrada iz Fonda "Dara Čalenić"
– Najbolja mlada glumica
– Najbolji mladi glumac

Bilo pa prošlo...

26. maj

- 604** – Umro sv. Avgustin, osnivač hrišćanske crkve u Engleskoj.
- 1421** – Umro turski sultan Mehmed I.
- 1521** – Car Karlo V doneo edikt kojim su Martin Luter i njegovi sledbenici prognani iz Nemačke.
- 1799** – Rođen A. S. Puškin, veliki ruski pesnik romantičar (roman *Evgenije Onjegin*, drame *Boris Godunov*, *Mocart i Salijeri*).
- 1805** – Napoleon krunisan za kralja Italije.
- 1851** – U Londonu počeo prvi moderni međunarodni šahovski turnir (16 igrača; trijumf nemačkog majstora Adolfa Andersena).
- 1865** – Prestao poslednji oružani otpor južnjačke vojske u američkom Građanskom ratu.
- 1877** – Rođena američka igračica Isidora Dankan. Unela je novine u plesnu umetnost (telo i plesni pokreti moraju biti slobodni i predstavljati odraz unutrašnjeg doživljaja).
- 1879** – Ugovorom u Gandamaku, Rusija i Velika Britanija osnovale Avganistan.
- 1889** – Pušten u rad prvi lift za posetioce Ajfelove kule.
- 1896** – Krunisan poslednji ruski car, Nikolaj II Romanov.
- 1905** – Osnovano Udruženje književnika.
- 1907** – Rođen američki filmski glumac Džon Vejn, neprikosnoveni junak vestern filmova.
- 1912** – Rođen Janoš Kadar, mađarski političar, lider komunističara (1956–1988).
- 1923** – Prvi put održano automobilistički reli u izdržljivosti, 24 časa Le Mana.
- 1924** – U SAD uvedeno ograničenje useljavanja stranih državljanina, i zabranjeno useljavanje Japancima.
- 1926** – Rođen Majls Dejvis, američki džez-trubač i kompozitor.
- 1946** – U SAD patentirana hidrogenska bomba (oslobađa ogromne količine nuklearne energije pri vrlo visokim temperaturama; kao "upaljač" ove bombe služi atomska bomba).
- 1955** – U prvu službenu posetu Jugoslaviji predstavnika SSSR posle 1948. i kampanje Informbiroa, u Beograd je doputovala državno-partijska delegacija s prvim sekretarom Centralnog komiteta sovjetske Komunističke partije, Nikitom Hruščovom, na čelu. Razgovori u Beogradu i na Brionima završeni potpisivanjem Beogradske deklaracije.
- 1963** – Osnovana Organizacija afričkog jedinstva.
- 1970** – Sovjetski avion TU-144 prvi je putnički avion koji je probio dvostruku brzinu zvuka.
- 1976** – Umro nemački filozof Martin Hajdeger, jedan od najuticajnijih filozofa 20. veka.
- 1978** – Umrta Tamara Karsavina, ruska balerina.
- 1978** – Otvoren prvi legalni kazino u Atlantik Sitiju.
- 1984** – Postavljen rekord u održavanju frizbija u vazduhu (1672 sekunde).
- 1986** – Usvojena zastava Evropske unije
- 1991** – U Gruziji održani prvi predsednički izbori posle odvajanja od Sovjetskog Saveza.
- 1993** – Olimpik iz Marseja osvojio 38. Evropski kup u fudbalu.
- 1997** – Australijski premijer Džon Hauard izvinio se desetina hiljada Aboridžina koji su tokom sprovođenja političke asimilacije, nasilno uzeti od svojih roditelja.
- 1998** – Skupština Srbije usvojila Zakon o Univerzitetu, kojim Vlada Srbije postavlja rektora, dekane, univerzitetske i fakultetske upravne i nadzorne odbore.
- 2002** – Roman Polanski osvojio Zlatnu palmu na filmskom festivalu u Kanu za *Pijanistu*.

Четвртак, 28. мај 2009, у 20 часова
Поклон збирка Рајка Мамузића, Весе Стајића 1

Циклус **НОВИ ЗВУЧНИ ПРОСТОРИ**

**АУТОРСКО ВЕЧЕ КОМПОЗИТОРКЕ
СМИЉАНЕ ВЛАЈИЋ**

Учествују:
ОКТЕТ из Гудачког оркестра **НОВИ ГУДАЧИ**
ВИОЛИНЕ: Vesna Janssens, концертмајстор; Ивана Стаматовић, Снежана Драгићевић, Андрија Абрамовић;
ВИОЛЕ: Мирко Црнојевић, Владимир Поповић, **ВИОЛОНЧЕЛА:** Сениша Јовановић и Елизабета Варга;
Српски гудачки квартет **МОКРАЊАЦ**;
Vesna Janssens, виолина; Андрија Абрамовић, виолина; Мирко Црнојевић, виола; Сениша Јовановић, виолончело;
ТРИО из квартета **QUATERNION**:
Вероника Антуновић, обоа; Рудолф Балаж, кларинет; Саша Панић, фагот;
Студенти глуме АУНС:
Ендре Мачаи и Attila Varath, у класи проф. Херњак Ђерђа и глумица – кореограф Вишња Обрадовић

Реч о делу композиторке: Јадранка Хофман

Улаз слободан! Добродошли!

Културни центар Новог Сада
Град Нови Сад

DONATORI 54. STERIJINOG POZORJA

www.erstebank.rs

PROGRAM KULTURNE DECENTRALIZACIJE
CENTRIFUGA 09

NAFTNA
INDUSTRIJA
SRBIJE

ENERGIJA
U SLUŽBI
UMETNOSTI

rtv panonija

POSITIVE
vaša kuća računara

РТВ

Радио-телевизија Војводине

ПОСЛАСТИЧАРНИЦА
ŠEHerezada

Jamnica

SUTRA NA POZORJU
SREDA, 27. MAJ

11.00 časova

Selekcija nacionalne drame

Okrugli sto: Šuma blista

12.00–13.30 časova / SNP, Donji foaje scene "Pera Dobrinović"

Fokus Slovačka

MOBIL BOX Pozorišnog instituta Bratislava / panel-diskusija

"Savremeno slovačko pozorište i drama, nezavisna pozorišna scena u Slovačkoj"

Moderatori: Vladislava Fekete, Maja Hrišik

14.00 časova

Okrugli sto: Nebeski odred

18.00 časova / Akademija umetnosti, učionica 4 (Đure Jakšića 7)

Pozorje mladih

Otvaranje festivala

KLASNI NEPRIJATELJ, Najdžel Vilijams

Akademija umetnosti, Novi Sad

19.00 časova / SNP, Scena "Pera Dobrinović"

Selekcija nacionalnog pozorišta

NEVINOST

Pisac: Dea Loer

Režija: Dejan Mijač

Pozorište Atelje 212, Beograd

20.00 časova / Poslovni centar NIS – Naftagas (Narodnog fronta 12)

Selekcija nacionalne drame

DERVIŠ I SMRT / Pretpremijera

Tekst: Meša Selimović

Režija: Egon Savin

Narodno pozorište, Beograd

21.00 čas / Akademija umetnosti, učionica 6 (Đure Jakšića 7)

Off program Pozorja mladih

PRIPOVETKE, M. A. Bulgakov

II godina glume

Klasa: Boris Isaković, asistent Miljan Vojnović

Akademija umetnosti, Novi Sad

22.00 časa / SNP, Scena "Jovan Đorđević"

Koprodukcija / Repriza

NEBESKI ODRED

Tekst: Đorđe Lebović, Aleksandar Obrenović

Režija: Marko Manojlović

Jugoslovensko dramsko pozorište – Sterijino pozorje

BILTEN 54. STERIJINOG POZORJA

Za izdavača: Ivan M. Lalić, direktor © **Redakcija:** Vesna Grginčević (odgovorna urednica), Silvija Čamber, Aleksandra Kolarić, Jelena Medić, Snežana Miletić, Đorđe Radojković, Smiljka Seljin © **Fotograf:** Branislav Lučić © **Dizajn korica:** HNS Creative © **Prelom:** Robert Jenei © **Tiraž** 400

Telefoni: (021) 6612-485 (redakcija Biltena); 451-273, 426-366 (Direkcija); 426-517, 523-255 (Festivalski centar); 523-161 (Centar za pozorišnu dokumentaciju); 527-387 (Računovodstvo); faks 6615-976

<http://www.pozorje.org.rs>

E-mail: scena@pozorje.org.rs